

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2013

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τρίτη, 28 Μαΐου 2013
07:30 – 10:30

1. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **έξι (6)** σελίδες και **τρία (3)** μέρη.
2. Να απαντηθούν **ΟΛΕΣ** οι ερωτήσεις και των τριών (3) μερών.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

- A1.** Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο εξέτασής σας τη λέξη «**σωστό**» ή «**λάθος**», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
- α.** Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης αντέταξε σθεναρή άμυνα εναντίον του Ομέρ Βρυώνη το 1821 στο Χάνι της Γραβιάς.
  - β.** Ο γαλλοπρωσικός πόλεμος κατέληξε το 1870 σε ταπεινωτική ήττα της Πρωσίας.
  - γ.** Η αρχή της δεδηλωμένης υποχρέωνε τον ανώτατο άρχοντα να σέβεται τη λαϊκή ετυμηγορία και κυριαρχία.
  - δ.** Με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου το 1878 η Βουλγαρία εξασφάλισε τα σύνορα που πάντα οραματιζόταν.
  - ε.** Κατά την κήρυξη του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, ο Βενιζέλος υποστήριζε τη «διάρκη ουδετερότητα» της Ελλάδας, ενώ ο βασιλιάς Κωνσταντίνος τη συμμετοχή στο πλευρό της Τριπλής Συνεννόησης.
  - στ.** Η Τρίτη Διεθνής ιδρύθηκε για την προαγωγή της διεθνούς επανάστασης εναντίον του καπιταλισμού και των αστικών καθεστώτων και για τη στήριξη του νέου κομμουνιστικού καθεστώτος στη Ρωσία.
  - ζ.** Στο δημοψήφισμα του Δεκεμβρίου 1974, για τη μορφή του πολιτεύματος, επικράτησαν οι υποστηρικτές της αβασίλευτης δημοκρατίας.
  - η.** Οι Βρετανοί και οι σύμμαχοί τους ηττήθηκαν από το Ρόμел στο Ελ Αλαμείν.
  - θ.** Η κατάληψη και κατοχή της Κύπρου από τους Άγγλους συμφωνήθηκε και υπογράφηκε με τη Συνθήκη Αμυντικής Συμφωνίας, μεταξύ Αγγλίας και Τουρκίας, το 1878.
  - ι.** Η πρόταση για αποχώρηση των ελληνικών δυνάμεων από την Κύπρο (1967) έγινε από τον αμερικανό απεσταλμένο Ντην Άτσεσον.

(10 x 1 = 10 μονάδες)

A2. Καθένα από τα στοιχεία της στήλης Β΄ αντιστοιχεί με μια προσωπικότητα της στήλης Α΄. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της **στήλης Α΄** και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της **στήλης Β΄** που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Δύο (2) προσωπικότητες της στήλης Α΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Όθων	α. Χάρτης του Ατλαντικού
2. Φρανκλίνος Ρούζβελτ	β. Πρόεδρος της Αιγύπτου
3. Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ	γ. Κίνημα Σεπτεμβρίου 1922
4. Νικόλαος Πλαστήρας	δ. Πρώτος ηγεμόνας των Ελλήνων
5. Ραούφ Ντενκτάς	ε. Τουρκοκύπριος ηγέτης
6. Χάρυ Τρούμαν	
7. Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ	

(5 x 2= 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919–1920)

(σκοπός, πρωτεργάτες, κατευθυντήριοι στόχοι)

β. Δικτατορία Συνταγματαρχών (1967–1974)

(πρωτεργάτες, συνέπειες στο εσωτερικό της χώρας και στο εξωτερικό)

γ. Εθνικό Μέτωπο

(χρονικό πλαίσιο, χαρακτήρας, δράση, κατάληξη)

(3 x 5= 15 μονάδες)

- B2.** Σε κείμενο έκτασης 200–220 λέξεων να παρουσιάσετε τις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα από το 1933 μέχρι και το 1936 και να αναφερθείτε στις συγκυρίες που συνέβαλαν στην επικράτηση του δικτατορικού καθεστώτος. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

πολιτική αστάθεια, δικομματικό σύστημα, στρατιωτικά κινήματα, κρίση κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, αυταρχικά καθεστώτα

(15 μονάδες)

- B3.** Σε κείμενο έκτασης 180–200 λέξεων να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των όρων Εθνικά και Φιλελεύθερα κινήματα και να παρουσιάσετε τα κυριότερα κινήματα που εκδηλώθηκαν στην Ευρώπη κατά το πρώτο τέταρτο του 19ου αιώνα.

(15 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- **Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.**
- **Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.**

Γ1.

(14 μονάδες)

Στο απόγειο της ισχύος της, η Ευρώπη εισέρχεται μετά το 1870 σε μια φάση υπερπόντιας επέκτασης. [...] Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι αυτή η ακολουθία κατακτήσεων στην ιστορία της συνδέεται άμεσα με το δεδομένο του έθνους. [...]

Οι βιομηχανικές επαναστάσεις του 19ου αιώνα ενέτειναν τις ανάγκες της Ευρώπης σε πολύτιμα μέταλλα και σε πρώτες ύλες: χαλκό και άλλα μη σιδηρούχα μεταλλεύματα, κυρίως δε βαμβάκι, που αρχίζει να σπανίζει με τον αμερικανικό εμφύλιο πόλεμο. [...]

Θεωρώντας τον πολιτισμό τους ανώτερο από όλους τους άλλους, οι Ευρωπαίοι εκτιμούν ότι έχουν να εκπληρώσουν μια “αποστολή” απέναντι στους αποικισμένους λαούς, και συγκεκριμένα να τους φέρουν την “πρόοδο”, σχήμα αόριστο στο οποίο υπεισέρχονται τα πραγματικά ή υποτιθέμενα αγαθά του εκσυγχρονισμού, οι ιδέες και τα ήθη της Ευρώπης, καθώς και οι αρχές των χριστιανικών θρησκειών...

Πηγή: S. Berstein – P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τόμος 2, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997, σ. 175–176

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να προσδιορίσετε τους λόγους που οδήγησαν τους Ευρωπαίους στην αποικιακή εξάπλωση κατά το 19ο αιώνα.

(6 μονάδες)

β. Να αναφέρετε δύο (2) παραδείγματα εγκαθίδρυσης αποικιών από ευρωπαϊκές χώρες στην Αφρική.

(2 μονάδες)

γ. Να επισημάνετε τρεις (3) συνέπειες της αποικιοκρατίας.

(6 μονάδες)

Γ2.

(10 μονάδες)

I. Τηλεγράφημα Βενιζέλου προς Κωνσταντίνο (13 Οκτωβρίου 1912):

Αναμένω να μοι γνωρίσετε την περαιτέρω διεύθυνσιν, ην θα ακολουθήσει η προέλασις του στρατού Θεσσαλίας. Παρακαλώ μόνον να έχετε υπ' όψιν ότι σπουδαίοι πολιτικοί λόγοι επιβάλλουσι να ευρεθώμεν μίαν ώραν ταχύτερον εις την Θεσσαλονίκην.

Κωνσταντίνος προς Βενιζέλο:

Ο στρατός δεν θα οδεύσει κατά της Θεσσαλονίκης. Εγώ έχω καθήκον να στραφώ κατά του Μοναστηρίου, εκτός αν μου το απαγορεύετε.

Βενιζέλος προς Κωνσταντίνο:

Σας το απαγορεύω.

Πηγή: Β. Σκουλάτου – Ν. Δημακοπούλου – Σ. Κόνδη, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, τεύχος Γ', Γ' Λυκείου, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1985, σ. 39

II.

Η άποψη των οπαδών του Κωνσταντίνου είναι ότι ο διάδοχος δεν μπορούσε να στραφεί προς τη Θεσσαλονίκη εφόσον ο αγώνας στην Ήπειρο δεν είχε κριθεί και υπήρχαν ισχυρές τουρκικές δυνάμεις στα δυτικά του ελληνικού στρατού· γι' αυτό και η πορεία προς τη Θεσσαλονίκη ήταν αργή. Οι οπαδοί του Βενιζέλου υποστηρίζουν ότι το πρόβλημα ήταν πολιτικό κι όχι στρατιωτικό. Η κατάληψη της Θεσσαλονίκης αποτελούσε ζωτικής σημασίας θέμα για τη διεκδίκηση και της υπόλοιπης Μακεδονίας.

Πηγή: Β. Σκουλάτου – Ν. Δημακοπούλου – Σ. Κόνδη, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, τεύχος Γ', Γ' Λυκείου, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1985, σ. 39

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Σε ποια συγκεκριμένα γεγονότα αναφέρονται τα πιο πάνω παραθέματα;
(2 μονάδες)
- β. Να εντοπίσετε και να αξιολογήσετε τις δύο (2) διαφορετικές θέσεις που διατυπώνονται στα πιο πάνω παραθέματα.
(4 μονάδες)
- γ. Για ποιο λόγο υπογράφηκε η Ελληνοσερβική Συμμαχία το 1913 και ποιο ήταν το περιεχόμενό της;
(4 μονάδες)

Γ3. (11 μονάδες)

- I. Επιστολή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου προς το Νίκο Κρανιδιώτη, Πρέσβη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα (17 Οκτωβρίου 1963):

Συνεχίζοντας την επιστολή του μου εξέθετε το σχέδιο, βάσει του οποίου θα προχωρούσε: Η Κυπριακή Κυβέρνηση θα άρχιζε διαπραγματεύσεις με την Τουρκική μειοψηφία. Οι διαπραγματεύσεις αυτές, θα διαλάμβαναν όλα εκείνα τα σημεία του Συντάγματος που είχαν δημιουργήσει ή που επρόκειτο να δημιουργήσουν προβλήματα. Στη συνέχεια θα συνεζητείτο η κατάργηση όλων των συμβατικών δεσμεύσεων που επέτρεπαν στην Ελλάδα και την Τουρκία να έχουν δικαίωμα ανάμιξης ή επέμβασης στα εσωτερικά της Κύπρου...

Πηγή: Ν. Κρανιδιώτης, *Ανοχύρωτη Πολιτεία, Κύπρος 1960–1974*, τόμος Α', Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1985, σ. 80

- II. Οι διακοινοτικές ταραχές του 1963:

Τη νύκτα της 20ης προς την 21ην Δεκεμβρίου 1963 μια τυχαία συμπλοκή αστυνομικής περιπόλου με ομάδα Τουρκοκυπρίων, και ο φόνος μιας Τουρκοκύπριας στη Λευκωσία, έδωσαν αφορμή για τις εκτεταμένες διακοινοτικές ταραχές που επακολούθησαν.

Η αντίδραση των Τουρκοκυπρίων απέδειξε ότι η Τουρκική κοινότητα ήταν άριστα οργανωμένη και παρασκευασμένη στρατιωτικά για ένα τέτοιο ενδεχόμενο...

Πηγή: Ν. Κρανιδιώτης, *Ανοχύρωτη Πολιτεία, Κύπρος 1960–1974*, τόμος Α', Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1985, σ. 87

Αφού μελετήσετε με προσοχή τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. (i) Τι επιδίωκε ο Μακάριος σύμφωνα με το παράθεμα I;
(ii) Ποια ήταν η στάση της τουρκικής κυβέρνησης στις προτάσεις του Μακαρίου;
(5 μονάδες)
- β. Να καταγράψετε δύο (2) προβλήματα που προέκυψαν από τη λειτουργία του Συντάγματος του 1960.
(2 μονάδες)
- γ. Να επισημάνετε δύο (2) συνέπειες των διακοινοτικών ταραχών του 1963 που επιβεβαιώνουν τη θέση του συγγραφέα ότι «η Τουρκική κοινότητα ήταν άριστα οργανωμένη και παρασκευασμένη στρατιωτικά για ένα τέτοιο ενδεχόμενο» (παράθεμα II).
(4 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ